

Gedragcode Integriteit raadsleden van de gemeente Zoetermeer

De raad van de gemeente Zoetermeer
Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders

Gelet op artikel 15, derde lid van de Gemeentewet

besluit vast te stellen de Gedragcode integriteit raadsleden van de gemeente Zoetermeer

Inleiding

Goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdragers, maar een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. De gedragscode richt zich daarom zowel tot de individuele politieke ambtsdragers als tot de bestuursorganen. Ons democratische systeem en de democratische processen kunnen niet zonder integer functionerende organen en functionarissen. Integriteit van politieke ambtsdragers verwijst naar de zorgvuldigheid die politieke ambtsdragers moeten betrachten bij het invullen van hun rol in de democratische rechtsstaat. Dat betekent de verantwoordelijkheid nemen die met de functie samenhangt en bereid zijn verantwoording af te leggen, aan collega-bestuurders en/of (leden van) de volksvertegenwoordiging en bovenal aan de burger. In de democratische rechtsstaat dient een ieder zich te houden aan de wetten en regels die op democratische wijze zijn vastgesteld. Dat geldt zeker voor de politieke ambtsdragers die (mede)verantwoordelijk zijn voor de totstandkoming van die wetten en regels. Zonder dat zal het vertrouwen in de democratische rechtsstaat worden ondermijnd en het draagvlak voor de naleving van de wetten en regels verdwijnen. Vertrekpunt voor de politieke ambtsdrager is dan ook de eed of gelofte die de politieke ambtsdrager bij de ambtsaanvaarding aflegt.

Integriteit is niet alleen een kwestie van regels, maar ziet ook op de onderlinge omgangsvormen. Een respectvolle omgang met burgers en organisaties, tussen politieke ambtsdragers onderling en tussen politieke ambtsdragers en medewerkers, met behoud van eigen politieke inhoud en stijl, is van groot belang.

De volksvertegenwoordiging stelt zowel voor de eigen leden als voor de dagelijkse bestuurders (voorzitter en overige leden van het dagelijks bestuur) een gedragscode vast. Dat is zo vastgelegd in de Gemeentewet. De gedragscode is richtsnoer voor het handelen van individuele politieke ambtsdragers en heeft tot doel hen te ondersteunen bij de invulling van hun verantwoordelijkheid voor de integriteit van het openbaar bestuur. Voor de twee groepen van politieke ambtsdragers (volksvertegenwoordigers en dagelijkse bestuurders) is er een afzonderlijke gedragscode. Onderhavige gedragscode heeft betrekking op de raadsleden. Veel bepalingen zijn voor dagelijkse bestuurders en volksvertegenwoordigers gelijk. Er zijn ook verschillen. Die hebben te maken met de staatsrechtelijke posities en met de voor hen geldende wettelijke (integriteits)regels. De gemeenteraad is een politiek orgaan. In de volksvertegenwoordigingen worden specifieke of (partij-)politieke belangen ingebracht voor het algemeen belang van de gemeente. Deze politieke ambtsdragers krijgen het mandaat van hun kiezers en de gedragscode dient de vervulling van het kiezersmandaat te ondersteunen.

Het handelen van het dagelijks bestuur en van de bestuurders staat ten dienste van de gemeente.

De ambtsdragers aan wie en de organen waaraan het dagelijks bestuur is opgedragen, zijn over hun bestuurlijke handelen en over hun functioneren verantwoording schuldig aan de volksvertegenwoordigende organen. Aan het dagelijks bestuur en de bestuurders worden ook in

de gedragscode bijzondere eisen gesteld om optimale openheid en controleerbaarheid mogelijk te maken.

Het rechtskarakter van de gedragscode is dat van een interne regeling, als nadere invulling en concretisering van de wettelijke regels. De gedragscode bevat in aanvulling op wettelijke regels gedragsnormen en regels over procedures die de transparantie van het handelen van politieke ambtsdragers evenals van de besluitvorming over en de naleving van de normen vergroten. Zij vormt een beoordelingskader en leidraad bij twijfel, vragen en discussies. Het niet naleven van de gedragscode heeft geen rechtsgevolgen. Sprake is van zelfbinding. De regels worden in gezamenlijk debat vastgesteld door de politieke ambtsdragers zelf. In dit licht moeten de regels in de code worden gezien. Dat maakt de gedragscode evenwel niet vrijblijvend. De volksvertegenwoordigers kunnen daarop worden aangesproken en zij dienen zich over de naleving ervan te verantwoorden. Het niet naleven van de gedragscode kan dus wel onderdeel worden van politiek debat en politieke gevolgen hebben.

Integriteit is een thema dat betekenis krijgt in het handelen. Een integriteitsbeleid dat alleen op papier bestaat is slechts een dode letter. Daarom moet het handelen van politieke ambtsdragers regelmatig onderwerp van gesprek zijn, juist ook onderling, en ook daarbij geeft de gedragscode ondersteuning. De code en de voorgestelde registraties zijn instrumenten. Integriteit is uiteindelijk niet in regels te vangen. In de woorden van de schrijver C.S. Lewis gaat het om 'doing the right thing, even when no one is watching'.

Integer handelen kan alleen in een cultuur en organisatie waar ook de andere waarden van goed bestuur worden nagestreefd. De Nederlandse Code voor Goed Openbaar Bestuur¹ benoemt een aantal kernwaarden van goed openbaar bestuur. Integriteit wordt hierin in één adem genoemd met openheid. 'Openheid en integriteit': "het bestuur is open en integer en maakt duidelijk wat het daaronder verstaat." De wetgeving (en de gedragscode in aanvulling hierop) bevat diverse voorschriften inzake openheid met het oog op de integriteit.

Die voorschriften hebben betrekking op openbaarmaking van nevenfuncties en/of neveninkomsten, van geschenken, buitenlandse reizen, excursies en evenementen. De registraties in de codes zijn bedoeld om de transparantie te bevorderen die belangenverstrengeling en onverantwoord en/of onjuist gebruik van publieke middelen door politieke ambtsdragers moeten tegengaan. De politieke ambtsdrager is primair zelf verantwoordelijk voor zijn integriteit en hij zal zich daar in alle openheid over moeten verantwoorden.

De Nederlandse Code voor Goed Openbaar Bestuur verbindt openheid en integriteit met de kernwaarden participatie, behoorlijke contacten met burgers, doelgerichtheid en doelmatigheid, legitimiteit, lerend en zelfreinigend vermogen en verantwoording. Al deze kernwaarden klinken in verschillende mate door in deze gedragscode.

¹ De Nederlandse Code voor Goed Openbaar Bestuur (23 juni 2009) bevat basale beginselen van goed openbaar bestuur en is een informeel instrument dat een beroep doet op de eigen verantwoordelijkheid van besturen van gemeenten, waterschappen en provincies en het Rijk om gewetensvol invulling te geven aan hun taken en verantwoordelijkheden in het openbaar bestuur. De Code bevat geen juridisch afdwingbare normen.

Paragraaf 1

Algemene bepalingen

Artikel 1.1

Deze gedragscode geldt voor raadsleden, inclusief raadscommissieleden, maar richt zich ook tot de bestuursorganen. Daar waar gesproken wordt over het raadslid, wordt tevens het raadscommissielid bedoeld, tenzij uit de tekst anders blijkt.

Artikel 1.2

Deze gedragscode is openbaar en via internet beschikbaar.

Artikel 1.3.

Het raadslid ontvangt een exemplaar van deze gedragscode bij zijn aantreden.

Artikel 1.4

Het raadslid is aanspreekbaar op de naleving van deze code.

Paragraaf 2

Voorkomen van belangenverstremming

Artikel 2.1

1. Het raadslid levert de griffier de informatie aan over de (neven)functies die openbaar gemaakt moeten worden, bij aanvang van het raadslidmaatschap. Als gaande het raadslidmaatschap nieuwe (neven)functies aanvaard worden of de omstandigheden met betrekking tot bestaande (neven)functies wijzigen, wordt de informatie die hierop betrekking heeft binnen één week aangeleverd bij de griffier.
2. De informatie betreft in ieder geval:
 - a. de omschrijving van de (neven)functie;
 - b. de organisatie waarvoor de (neven)functie wordt verricht;
 - c. of het al dan niet een (neven)functie betreft uit hoofde van het raadslidmaatschap; en
 - d. of de (neven)functie bezoldigd of onbezoldigd is.
3. De griffier legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

Toelichting

Het betreft een uitwerking van de wettelijke verplichting om nevenfuncties openbaar te maken. De informatie wordt neergelegd in een openbaar register. Het raadslid is verantwoordelijk voor de tijdige aanlevering van de informatie en voor de actualiteit daarvan.

Artikel 2.2

Het raadslid zal niet eerder dan één jaar na aftreden zitting nemen in het bestuur van een rechtspersoon die voor een bedrag van minimaal € 250.000,00 aan jaarlijkse gemeentelijke subsidie ontvangt.

Artikel 2.3

1. *Bij privaat-publieke samenwerkingsrelaties voorkomt het raadslid de (schijn van) bevoordeling in strijd met eerlijke concurrentieverhoudingen.*
2. *Indien de onafhankelijke oordeelsvorming van een raadslid over een onderwerp in het geding kan zijn, geeft hij bij de besluitvorming daarover aan in hoeverre het onderwerp hem persoonlijk aangaat.*
3. *Een raadslid die familiebetrekkingen of anderszins persoonlijke betrekkingen heeft met een aanbieder van diensten of zaken aan de gemeente, onthoudt zich van deelname aan de besluitvorming over de betreffende opdracht.*

Paragraaf 3

Informatie

Artikel 3.1

Het raadslid zorgt ervoor dat vertrouwelijke en geheime informatie waarover hij beschikt veilig wordt bewaard.

Toelichting

Het is belangrijk de juiste maatregelen te treffen om te voorkomen dat onbevoegden vertrouwelijke en/of geheime gegevens kunnen bezitten, raadplegen of beschadigen. Daarbij moet in de digitale setting worden gedacht aan de beveiliging van de computer, smartphones e.d. met wachtwoorden en het niet onbeheerd achterlaten van USB-sticks met vertrouwelijke/geheime informatie.

Artikel 3.2

Het raadslid maakt niet ten eigen bate of ten bate van derden gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen niet openbare informatie.

Artikel 3.3

Het raadslid gaat verantwoord om met de e-mail en internetfaciliteiten van de gemeente en handelt daarbij zoveel mogelijk conform de voor ambtenaren opgestelde regels vastgelegd in het Privacyreglement e-mail en internetgebruik en het Protocol e-mail.

Paragraaf 4

Omgang met geschenken en uitnodigingen

Artikel 4.1

1. Een raadslid accepteert geen geschenken, faciliteiten en diensten als zijn onafhankelijke positie hierdoor kan worden beïnvloed.
2. Onverminderd het eerste lid kan het raadslid incidentele geschenken die een geschatte waarde van ten hoogste € 50,00 vertegenwoordigen, behouden.
3. Geschenken die het raadslid uit hoofde van zijn ambt ontvangt en die een geschatte waarde van meer dan € 50,00 vertegenwoordigen worden, als zij niet worden teruggestuurd, eigendom van de gemeente.
4. De griffier legt een register aan van de geschenken met een geschatte waarde van meer dan € 50,00. In het register is aangegeven welke bestemming de gemeente hieraan heeft gegeven. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.
5. Geschenken worden niet op het huisadres ontvangen.
6. *Aanbiedingen voor privé-werkzaamheden of kortingen op privé-goederen die vanwege het lidmaatschap van de raad aan een raadslid worden gedaan, worden niet geaccepteerd.*

Toelichting

In de gedragscode is uitgangspunt dat geschenken, faciliteiten en diensten niet worden geaccepteerd als hiermee de onafhankelijke positie van het raadslid kan worden beïnvloed. Dat is in ieder geval aan de orde in onderhandelingsituaties.

Is daarvan geen sprake dan kunnen om praktische redenen incidentele kleine geschenken (met een geschatte waarde van € 50 of minder) door het raadslid worden aanvaard, echter nooit op het huisadres. Duurdere geschenken worden niet aanvaard. Zij worden teruggestuurd of eigendom van de gemeente die zorgt voor een goede bestemming van het geschenk. In een openbaar register worden opgenomen welke geschenken van meer dan € 50 de gemeente heeft aanvaard en welke bestemming daaraan is gegeven.

Artikel 4.2

1. Deelname aan excursies en evenementen voor rekening van anderen dan de gemeente maakt het raadslid binnen één week na deelname openbaar. Daarbij wordt ook openbaar gemaakt wie de kosten voor zijn rekening heeft genomen.

2. De informatie is openbaar en via internet beschikbaar door middel van opname in het in artikel 4.3 lid 2 genoemde register.

Artikel 4.3

1. Een raadslid meldt de griffier de ondernomen buitenlandse reizen voor rekening van anderen dan de gemeente binnen één week na terugkeer in Nederland. Hij meldt in ieder geval het doel, de bestemming en de duur van de reis en wat daarvan de kosten waren.
2. De griffier legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

Toelichting

Artikelen 4.2 en 4.3

Het gaat hier om excursies, evenementen en buitenlandse reizen die betrokkene als raadslid aanvaardt. Excursies, evenementen en buitenlandse reizen in de hoedanigheid van lid van een politieke partij vallen hier dus niet onder.

Paragraaf 5

Gebruik van voorzieningen van de gemeente

Artikel 5.1

1. Het bestuursorgaan richt de financiële en administratieve organisatie zodanig in dat er een getrouw beeld mogelijk is van de juistheid en rechtmatigheid van de uitgaven en hanteren heldere procedures over de wijze waarop functionele uitgaven rechtstreeks in rekening worden gebracht of kunnen worden gedeclareerd bij de gemeente.
2. Het raadslid verantwoordt zich over zijn gebruik van de in het eerste lid genoemde uitgaven volgens de in het kader van het eerste lid vastgestelde regels en procedures.

Toelichting

Uitgangspunt is hier dat zo weinig mogelijk uitgaven door de raadsleden zelf worden gedaan via zijn of haar privérekening. Geldstromen tussen de rekening van het bestuursorgaan en de persoonlijke rekening van een raadslid maken een zwaardere controle op de uitgaven noodzakelijk. Het raadslid zal zich uiteraard nauwgezet moeten houden aan de regels en procedures die er met het oog hierop voor hem of haar gelden.

Artikel 5.2

1. *Een raadslid maakt uitsluitend een buitenlandse reis uit hoofde van zijn lidmaatschap als de gemeenteraad, gehoord het seniorenconvent, hiermee heeft ingestemd.*
2. *De in redelijkheid gemaakte reis- en verblijfskosten komen geheel voor rekening van de gemeente. De raad neemt hierover per voorkomend geval een beslissing.*
3. *De informatie is openbaar en via internet beschikbaar door middel van opname in het in artikel 4.3. lid 2 genoemde register.*

Artikel 5.3

Een raadslid declareert geen kosten die reeds op andere wijze worden vergoed.

Artikel 5.4

In geval van twijfel omtrent een declaratie van een raadslid, wordt dit voorgelegd aan de raad (nadat het seniorenconvent hierover een advies heeft uitgebracht).

Artikel 5.5

1. *Gebruik van voorzieningen en eigendommen van de gemeente ten eigen bate of ten bate van derden is niet toegestaan, tenzij hier andere afspraken over zijn gemaakt.*

2. *Bruikleen van een iPad die mede voor privédoeleinden gebruikt kan worden is toegestaan.*
3. *Er wordt geen fax of mobiele telefoon in bruikleen gegeven.*

Toelichting

Stelregel is dat privégebruik van gemeentelijke voorzieningen niet is toegestaan. Wel hebben organisaties mogelijk een specifieke regeling die privégebruik van bedrijfsmiddelen reguleert, zoals privégebruik van een mobiele telefoon.

Paragraaf 6

Uitvoering gedragscode

Artikel 6.1

De gemeenteraad bevordert de eenduidige interpretatie van de gedragscode. Ingeval van leemtes en onduidelijkheden in de gedragscode voorzien zij daarin en wordt deze Gedragscode desgewenst aangepast.

Toelichting

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan en als zodanig verantwoordelijk voor de inhoud van de gedragscode, voor een eenduidige interpretatie daarvan en voor wijziging/aanvulling daarvan bij onduidelijkheden of leemtes.

Artikel 6.2

1. *Eén keer per jaar worden het onderwerp integriteit in het algemeen en deze Gedragscode besproken in een raadsvergadering;*
2. *De burgemeester geldt als het aanspreekpunt in zaken die spelen rondom integriteit.*

Toelichting

De Gemeentewet verplicht de gemeenteraad om voor zichzelf en voor de bestuurders een gedragscode vast te stellen. Aanvullend op de wettelijke regels die gelden voor politieke ambtsdragers, bevat de gedragscode een aantal materiële normen waaraan de politieke ambtsdragers zich committeren.

De burgemeester krijgt de wettelijke taak om de bestuurlijke integriteit van zijn of haar gemeente te bevorderen. Hiermee is de verantwoordelijkheid voor de portefeuille 'integriteit' duidelijk belegd. De wettelijke bepalingen bieden de ruimte om, naar gelang de situatie, handelend op te treden, waarbij niet alleen gedacht moet worden aan het optreden bij incidenten.

Belangrijk onderdeel is ook de preventie: ervoor te zorgen dat integriteit en integriteitsbewustzijn in de bestuurlijke gremia een plek krijgen en daarbij afspraken te maken over een regelmatige bespreking van het thema integriteit, zowel in de volksvertegenwoordiging als met het bestuur.

De burgemeester hoeft hier niet alleen voor te staan. Een daartoe aangewezen contactpersoon of vertrouwenspersoon (bijvoorbeeld de griffier) kan hier in relatie tot de gemeenteraad eveneens een belangrijke rol in spelen.

Paragraaf 7

Slotbepalingen

Artikel 7.1

De in de bijlage I opgenomen verdeling van de onkosten maakt onderdeel uit van deze Gedragscode.

Artikel 7.2

1. De Gedragscode politieke ambtsdragers, vastgesteld op 9 juli 2007 en sedertdien gewijzigd, wordt ingetrokken.
2. Dit besluit treedt in werking den dag na de bekendmaking daarvan.
3. Dit besluit kan worden aangehaald als 'Gedragscode Integriteit raadsleden van de gemeente Zoetermeer'.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 14 september 2015

de griffier,

drs K. Bolt

de voorzitter,

Ch.B. Aptroot

Bijlage I bij de Gedragscode Integriteit raadsleden van de gemeente Zoetermeer

Verdeling onkosten

Politieke ambtsdragers hebben recht op een forfaitaire onkostenvergoeding of een ambtstoelage. Leden van een commissie ontvangen geen vaste onkostenvergoeding. Onderstaand een overzicht van de verdeling van de kostencomponenten, voor zover hiervoor in de regelgeving een voorziening is gecreëerd.

Bestuurskosten komen voor rekening van de gemeente.

Uitgangspunt is dat er een duidelijk belang van de gemeente is gediend. Soberheid is uitgangspunt. Indien er sprake is van twijfel dan zijn de kosten voor eigen rekening.

Vergoedingenoverzicht onkosten

Bestuurskosten	Kosten voor eigen rekening (onkostenvergoeding)
Beveiliging woon- en werkplek (indien kosten in het kader van het stelsel bewaken en beveiligen zijn aangemerkt als werkgeverskosten)	Verjaardagsgebak, attenties en cadeaus voor naaste ondersteunende medewerkers
iPad	Uitgaven voor persoonlijke verzorging
Collectieve verzekeringen voor bestuurders, tijdens de uitoefening van hun functie, zoals een collectieve ongevalverzekering	Gelegenheidskleding, huur en reiniging van kleding
Wisselkosten buitenlandse valuta	Fooien (in Nederland) ²
Reis- en verblijfkosten binnen- en buitenland (met inbegrip van benodigde vaccinaties)	Abonnementen kranten en tijdschriften thuis
Zakelijke consumpties, lunches en diners (uitsluitend in het buitenland inclusief de fooien)	Individuele consumpties buiten de werkplek
Deelname aan congressen, cursussen en opleidingen	
Niet-partijpolitiek georiënteerde scholing in verband met de vervulling van de functie van raadslid	Alle partijpolitieke kosten zoals onderhoud politiek netwerk en bezoek partijgenootschappelijke bijeenkomsten inclusief reis- en verblijfkosten
Lidmaatschap landelijke beroepsvereniging met professionaliseringsoogmerk	Contributies verenigingen en regionale beroepsverbanden (met uitzondering van het lidmaatschap Raadslid.nu)

² In Nederland is een fooi een persoonlijke blijk van waardering voor de geboden service. In het buitenland vormt een fooi vaak een substantieel deel van de beloning van personeel en is daarmee niet onderhevig aan een persoonlijk oordeel over de serviceverlening. Alleen bij buitenlandse dienstreizen komt de fooi voor rekening van het bestuursorgaan, als onderdeel van de bestuurskosten.